

Gwerthusiad Annibynnol o Arolygiad Peilot ar y Cyd Estyn/AGGCC

Cyflwynwyd i Estyn ac AGGCC
gan Ymchwil Arad a Sefydliad Iechyd a Gofal
Cymdeithasol Cymru, Prifysgol De Cymru

Tachwedd 2016

Awduron: Brett Duggan (Ymchwil Arad) a Dr Mark Llewellyn (WIHSC)

Cynnwys

Crynodeb gweithredol	3
1. Canfyddiadau'r gwerthusiad	6
1.1 Cynllunio a datblygu'r fframwaith arolygu ar y cyd.....	7
1.2 Cynnal yr arolygiadau ar y cyd yn ymarferol.....	9
1.3 Pwyntiau dysgu ar gyfer gweithgaredd ar y cyd yn y dyfodol.....	11
2. Meysydd i'w hystyried ymhellach.....	15

1. Crynodeb gweithredol

1.1 Cyflwyniad i'r gwerthusiad

Comisiynwyd Ymchwil Arad a Sefydliad Iechyd a Gofal Cymdeithasol Cymru, Prifysgol De Cymru, gan Estyn ac AGGCC i gynnal gwerthusiad annibynnol o'r Arolygiad Peilot ar y Cyd. Nod y gwerthusiad hwn oedd profi a oedd y cysyniad o arolygiadau ar y cyd wedi gweithio'n ymarferol – ar y lefel strategol a'r lefel weithredol.

Roedd tri maes ffocws ar gyfer y gwerthusiad (gweler y cwestiynau ymchwil yn Adran 2). Roedd y rhain fel a ganlyn: i) cynllunio a datblygu'r fframwaith arolygu ar y cyd; ii) cynnal arolygiadau ar y cyd yn ymarferol; a iii) y pwyntiau dysgu sy'n deillio o'r broses. Mae adrannau 1.4 – 1.6 isod yn amlinellu canfyddiadau'r gwerthusiad ar ffurf gryno mewn perthynas â phob un o'r tri maes hyn a drafodir.

1.2 Trosolwg o'r dulliau ymchwil

Mae'r gwerthusiad wedi tynnu ar nifer o ffynonellau data a thystiolaeth. Roedd hyn yn cynnwys dogfennau a data a ddarparwyd gan Estyn ac AGGCC, dogfennau a deunyddiau arolygu ar y cyd, a data gan holiaduron a ddsbarthwyd ar ôl yr arolygiad i leoliadau a gymerodd ran. Casglwyd dystiolaeth sylfaenol gan y tîm gwerthuso annibynnol trwy: arolwg o leoliadau peilot, cyfweiliadau â'r lleoliadau (17 o gynrychiolwyr o ddeg lleoliad), cyfweiliadau ag arolygwyr (wyth o AGGCC a chwech o Estyn), a chyfweiliadau gydag uwch-reolwyr ac aelodau staff eraill gan y ddwy arolygiaeth.

Mae ein canfyddiadau yn tynnu ar ddadansoddiadau o ddata gan y ffynonellau amryfal hyn o dystiolaeth

1.3 Asesiad cyffredinol yn erbyn y tri chwestiwn ymchwil

O ystyried yr holl dystiolaeth a gasglwyd yn ystod y gwerthusiad, rydym yn dod i'r casgliad fod y peilot wedi bod yn llwyddiannus, ac wedi cyflawni'r hyn yr oedd yn dymuno ei wneud, sef cynllunio a datblygu fframwaith arolygu ar y cyd a chynnal arolygiadau ar y cyd mewn amrywiaeth o leoliadau. Drwy wneud hyn, mae'r cynllun peilot wedi dangos y gall y cysyniad o weithio ar y cyd gael ei gyflawni'n ymarferol.

Fel y disgwylir, roedd nifer o bwyntiau dysgu a ddaeth i'r amlwg o'r cynllun peilot, ac rydym yn cyfeirio at y rhain yn yr adroddiad hwn. Mae'r dystiolaeth yn awgrymu y gellir symud ymlaen â'r pwyntiau dysgu hyn mewn ffordd adeiladol, gan adeiladu ar y cydberthnasau a'r arferion a sefydlwyd yn ystod y cynllun peilot. Roedd y rhan fwyaf o'r profiadau yn ystod y cynllun peilot yn gadarnhaol – o safbwyntiau uwch-reolwyr, arolygwyr a lleoliadau – er nad oedd hyn yn wir ym mhob achos. Yn unol â hynny, mae gwaith yn parhau i ddatblygu systemau a strwythurau i wella gweithio ar y cyd.

Isod, ceir ystyriaeth fanylach o'r nodweddion allweddol a archwiliwyd fel rhan o'r gwerthusiad.

1.4 Cynllunio a datblygu'r fframwaith arolygu ar y cyd

1.4.1 Aliniad

- Roedd y fframwaith arolygu ar y cyd a ddatblygwyd yn addas i'r diben o ran galluogi arolygiadau wedi'u halinio mewn maes lle mae gan y ddau sefydliad gyfrifoldeb.
- Mae'r gwerthusiad wedi cael cefnogaeth ymhlith yr holl brif grwpiau cyfansoddol (uwch-reolwyr, arolygwyr a lleoliadau) o ran y cysyniad o arolygu ar y cyd.
- Derbyniwyd y datblygiad (a'r gwaith treialu dilynol) o'r fframwaith arolygu ar y cyd yn dda ac ystyriwyd ei fod yn gadarnhaol, bron yn unfrydol, gan uwch-reolwyr, arolygwyr a lleoliadau.
- Er bod y fframwaith arolygu ar y cyd yn cefnogi aliniad gwell rhwng Estyn ac AGGCC drwy'r cynllunio strategol ar y cyd, cadwyd trefniadau llywodraethu ar wahân drwy gydol y broses.
- Roedd alinio prosesau gweithredol y ddau sefydliad yn cyflwyno heriau, ond fe wnaeth hyn wella dros amser wrth i'r arolygiaethau ddysgu am arferion gweithio ei gilydd drwy'r broses.

1.4.2 Gweithgarwch cyn arolygu

- Roedd hyfforddiant cyn arolygu a pharatoi yn eang iawn. Cyflwynodd gyfleoedd i'r arolygwyr ymgyfarwyddo â'r fframwaith arolygu ar y cyd a dysgu am arferion gweithio ei gilydd.
- Roedd rhai agweddau ar hyfforddiant cyn arolygu lle y byddai arweiniad manylach wedi bod yn fuddiol a gallai fod wedi helpu i gefnogi effeithiolrwydd gwell yn ystod yr arolygiad a'r prosesau adrodd yn dilyn hynny.

1.4.3 Proses arolygu lyfn

- Roedd lleoliadau'r cynllun peilot yn cydnabod bod arolygiadau ar y cyd yn cynnig y potensial i ddarparu proses arolygu lyfnach. Mae'r fframwaith arolygu ar y cyd yn annog arolygwyr a lleoliadau i ystyried elfennau gofal a dysgu'r ddarpariaeth mewn ffordd fwy cynhwysol ac unedig.

1.5 Cynnal yr arolygiadau ar y cyd yn ymarferol

- Gan dynnu ar safbwyntiau arolygwyr a lleoliadau, mae'r gwerthusiad wedi nodi'r potensial i'r model arolygu ar y cyd gefnogi gwelliannau o ran ansawdd y gofal a'r addysg mewn lleoliadau nas cynhelir, ond mae'n rhy gynnar i ddod i unrhyw gasgliadau terfynol mewn perthynas â hyn.
- Dechreuodd AGGCC ac Estyn ar y cynllun peilot arolygu ar y cyd o bwyntiau dechrau gwahanol fel sefydliadau. Roedd y cynlluniau arolygu ar y cyd yn cynnwys mwy o agweddau newydd i arolygwyr AGGCC o'i gymharu â'u cymheiriaid yn Estyn, yn enwedig o ran y broses o ffurfio dyfarniadau ansawdd. Fodd bynnag, cyflawnwyd y cynllun peilot yn llwyddiannus, a llwyddodd y ddau sefydliad i wneud iddo weithio, er gwaethaf yr heriau hyn.
- Roedd mabwysiadu systemau Estyn ar gyfer yr arolygiad peilot ar y cyd yn ddewis cadarnhaol a oedd yn gweithio'n dda iawn ar y cyfan.

- Fodd bynnag, cyflwynodd systemau TG AGGCC heriau yn ystod yr arolygiad peilot ar y cyd. Gwnaeth problemau mewn perthynas â TG effeithio ar y gallu i brofi arferion gweithio ar y cyd yn llawn yn ystod y cynllun peilot. Mae angen datrys hyn cyn cynnal rhagor o waith peilot.
- Dangosodd y cynllun peilot fod y model yn gallu gweithio'n ymarferol: roedd y fframwaith arolygu ar y cyd yn addas i'r diben fel offeryn i alluogi'r ddwy arolygiaeth i gydweithredu'n effeithiol. Nid yw hyn yn golygu nad oes lle i wella, ond mae'n cydnabod bod y cynllun peilot yn llwyddiannus yn gyffredinol.
- Ar ei orau, sicrhaodd yr arolygiad peilot ar y cyd arolygiadau a oedd yn wirioneddol wedi'u halinio ac yn llyfn ym marn yr arolygwyr a'r lleoliadau. O ran lleiafrif o'r arolygiadau ar y cyd a gwblhawyd yn ystod y cynllun peilot, gwelwyd prosesau cydamserol ond ar wahân.

1.6 Pwyntiau dysgu ar gyfer gweithgaredd ar y cyd yn y dyfodol

1.6.1 Cyfathrebu

- Roedd cyfathrebu rhwng y timau arolygu cyn, yn ystod, ac ar ôl yr arolygiad yn hanfodol. Mae tystiolaeth o'r cynlluniau peilot yn awgrymu bod cyfathrebu effeithiol wedi cael effaith sylweddol ar pa mor dda y mae arolygiadau yn cael eu cynnal a'u derbyn, yn enwedig wrth i leoliadau ddod i arfer â'r dulliau newydd hyn.
- Roedd cyfathrebu da rhwng yr arolygwyr yn helpu i gefnogi dealltwriaeth gyfunol o'r dyfarniadau a wnaed.

1.6.2 Prosesau adrodd

- Roedd y prosesau adrodd, golygu a sicrhau ansawdd cysylltiedig yn hirfaith ar y dechrau ac yn dangos anghysondebau o ran dulliau rhwng y ddau sefydliad.
- Er gwaethaf rhai gwelliannau wrth i'r cynlluniau peilot ddatblygu, mae dal angen gwneud gwaith yn y maes hwn.

1.6.3 Profi'r model mewn amrywiaeth ehangach o leoliadau

- Roedd y cynllun peilot yn profi gweithio ar y cyd mewn lleoliadau a oedd wedi gwneud cais a dewis rhagweithiol i gymryd rhan yn y cynllun peilot.
- Dylai ail gyfnod y cynllun peilot gynnwys amrywiaeth ehangach o leoliadau er mwyn profi gweithio ar y cyd mewn ystod ehangach o gyd-destunau.

1.6.4 Arolygiadau ar y cyd trwy gyfrwng y Gymraeg

- Dangosodd yr arolygiadau ar y cyd wahaniaethau o ran gallu'r arolygiaethau i gynnal yr holl agweddau ar arolygiadau ar y cyd trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mae'n hanfodol fod yr holl arolygwyr sy'n cynnal arolygiadau ar y cyd mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg yn gallu cyflawni'r holl agweddau ar arolygu ar y cyd yn hyderus drwy gyfrwng y Gymraeg, gan sicrhau cydraddoldeb ledled yr holl leoliadau.

2. Canfyddiadau'r gwerthusiad

Datblygodd y tîm gwerthuso gyfres o gwestiynau ymchwil trosfwaol er mwyn cynnig ffocws ar gyfer y gwerthusiad. Roedd y cwestiynau hyn, y cytunwyd arnynt gyda thîm y cleient yn ystod y cyfarfod gwerthuso dechreuol, fel a ganlyn:

1. I ba raddau mae'r fframwaith arolygu ar y cyd a ddatblygwyd gan AGGCC ac Estyn yn cyflawni:
  - **Aliniad** effeithiol, gan weithredu fel nodwedd sy'n uno gwaith y ddau sefydliad
  - **Proses arolygu lyfnach** ar gyfer lleoliadau sy'n darparu gofal ac addysg ar gyfer plant rhwng tair a phedair oed
2. Yn seiliedig ar brofiadau'r timau arolygu a'r lleoliadau, pa mor effeithiol yw'r **fframwaith arolygu ar y cyd o ran cefnogi gwelliannau yn ansawdd y gofal a'r addysg** mewn lleoliadau nas cynhelir?
  - A yw'r fframwaith arolygu ar y cyd yn cael ei gymhwyso'n rheolaidd gan dimau arolygu Estyn ac AGGCC?
  - O ran rheolwyr lleoliadau a'r staff, a oedd y broses arolygu ar y cyd yn glir, yn ddealladwy, ac yn ddefnyddiol o ran cefnogi gwelliannau i'r ddarpariaeth?
3. Beth yw'r prif **pwytiau dysgu** a ddaeth i'r amlwg yn dilyn y cynllun peilot (gan gynnwys argymhellion ymarferol) sy'n gallu llywio gwaith parhaus i gefnogi trefniadau arolygu ar y cyd? Yn benodol, beth yw'r pwytiau dysgu mewn perthynas â:
  - Gwerth gweithio ar y cyd ar lefel sefydliadol
  - Integreiddio/cysylltu rheolaeth data a systemau eraill
  - Datblygiad proffesiynol a rhannu sgiliau rhwng sefydliadau
  - Ystyriaethau o ran adnoddau ac effeithlonrwydd

Mae'r adran hon wedi'i strwythuro o gwmpas y cwestiynau ac is-gwestiynau hyn. Rydym wedi crynhoi penawdau'r penodau fel a ganlyn: 'Cynllunio a datblygu'r fframwaith arolygu ar y cyd' (2.2); 'Cynnal yr arolygiadau ar y cyd yn ymarferol' (2.3); a 'Pwyntiau dysgu ar gyfer gweithgaredd ar y cyd yn y dyfodol' (2.4).

2.1 Asesiad cyffredinol yn erbyn y tri chwestiwn ymchwil

O ystyried yr holl dystiolaeth a gasglwyd yn ystod y gwerthusiad, rydym yn dod i'r casgliad fod y cynllun peilot wedi bod yn llwyddiannus, ac wedi cyflawni'r hyn yr oedd yn dymuno ei wneud, sef cynllunio a datblygu fframwaith arolygu ar y cyd a chynnal arolygiadau ar y cyd mewn amrywiaeth o leoliadau. Drwy wneud hyn, mae'r cynllun peilot wedi dangos y gall y cysyniad o weithio ar y cyd gael ei gyflawni'n ymarferol.

Fel y disgwylir, roedd nifer o bwyntiau dysgu a ddaeth i'r amlwg o'r cynllun peilot, ac rydym yn cyfeirio at y rhain yn yr adroddiad hwn. Mae'r dystiolaeth yn awgrymu y gellir symud ymlaen â'r pwyntiau dysgu hyn mewn ffordd adeiladol, gan adeiladu ar y cydberthnasau a'r arferion a sefydlwyd yn ystod y cynllun peilot. Roedd y rhan fwyaf o'r profiadau yn ystod y cynllun peilot yn gadarnhaol – o safbwyntiau uwch-reolwyr, arolygwyr a lleoliadau – er nad oedd hyn yn wir ym mhob achos. Yn unol â hynny, mae gwaith yn parhau i ddatblygu systemau a strwythurau i wella gweithio ar y cyd.

2.2 Cynllunio a datblygu'r fframwaith arolygu ar y cyd

Mae'r adran hon yn cyflwyno negeseuon allweddol mewn perthynas â chynllunio a datblygu'r fframwaith arolygu ar y cyd.

2.2.1 Aliniad

- Roedd y fframwaith arolygu ar y cyd a ddatblygwyd yn addas i'r diben o ran galluogi arolygiadau wedi'u halinio mewn maes lle mae gan y ddau sefydliad gyfrifoldeb.
- Mae'r gwerthusiad wedi cael cefnogaeth ymhlith yr holl brif grwpiau cyfansoddol (uwch-reolwyr, arolygwyr a lleoliadau) o ran y cysyniad o arolygu ar y cyd.
- Derbyniwyd y datblygiad (a'r gwaith treialu dilynol) o'r fframwaith arolygu ar y cyd yn dda ac ystyriwyd ei fod yn gadarnhaol, bron yn unfrydol, gan uwch-reolwyr, arolygwyr a lleoliadau.

Roedd datblygiad y fframwaith arolygu ar y cyd yn llwyddiannus ac yn ymgorffori'r egwyddor bwysig o gydraddoldeb rhwng y ddau sefydliad. Roedd y fframwaith ar y cyd yn adeiladu ar flynyddoedd lawer o drafodaethau yn y gorffennol i alinio arolygiadau mewn meysydd y mae'n ofynnol i'r ddau sefydliad eu harolygu. Roedd y dull a ddefnyddiwyd gan yr uwch-reolwyr a'r uwch-arolygwyr yn ystod y cam hwn o'r cynllun peilot yn werthfawr o ran gosod y naws briodol ar gyfer gweithio ar y cyd. Er bod gwahaniaethau amlwg o ran y ffordd y mae'r arolygiaethau yn gweithredu, gwnaethant gydnabod bod nifer o bethau yn gyffredin i'r ddau ohonynt. Roedd hyn yn eu helpu i symud yn gymharol gyflym o drafodaethau pennu i ddechrau ar y broses o greu fframwaith ar y cyd.

Roedd y ddogfen fframwaith ar y cyd, sy'n rhannu themâu a meysydd allweddol yn gyfartal rhwng Estyn ac AGGCC, yn sicrhau bod gweithio ar y cyd yn rhan annatod o ysbryd ac arfer y cynllun peilot. Roedd dod i gytundeb o ran cynnwys y fframwaith yn broses gadarnhaol a ddenodd sylw'r ddau sefydliad yn effeithiol. Roedd yr uwch-reolwyr a'r uwch-arolygwyr o'i blaid o'r cychwyn cyntaf. Wrth gwrs, mae llwyddiant unrhyw fframwaith yn dibynnu ar y ffordd y mae'n cael ei weithredu, ac mae tystiolaeth yn dangos bod y fframwaith arolygu ar y cyd yn gweithredu fel dull effeithiol i arwain y broses arolygu'n ymarferol. Roedd arolygwr a lleoliadau yn cytuno bod y fframwaith yn cynnig seilwaith ar gyfer ysgogi gwelliannau o ran ansawdd y gofal a'r addysg mewn lleoliadau nas cynhelir.

- Er bod y fframwaith arolygu ar y cyd yn cefnogi aliniad gwell rhwng Estyn ac AGGCC drwy'r cynllunio strategol ar y cyd, roedd trefniadau llywodraethu ar wahân yn cael eu cadw drwy gydol y broses.
- Roedd alinio prosesau gweithredol y ddau sefydliad yn cyflwyno heriau, ond fe wnaeth hyn wella dros amser wrth i'r arolygiaethau ddysgu am arferion gweithio ei gilydd drwy'r broses.

Gwnaeth uwch-reolwyr gydweithio'n dda i oruchwylio'r gwaith strategol o gynllunio'r arolygiad peilot ar y cyd. Roedd y gwaith cyffredinol o lywodraethu gwaith pob arolygiaeth fel

rhan o'r gweithio ar y cyd yn cael ei gadw ar wahân. Daeth yr heriau sy'n gysylltiedig ag alinio ymarferion gweithio yn fwy amlwg wrth i'r broses gynllunio fynd rhagddi. Yn arbennig, roedd y ffordd yr oedd arolygwyr yn trefnu eu hamser cyn, yn ystod ac yn dilyn arolygiadau yn amrywio rhwng y ddwy arolygiaeth. Mae hyn yn ganlyniad i sylfeini cyfreithiol a statudol gwahanol y sefydliadau yn rhannol.

2.2.2 Proses arolygu lyfnach

- Roedd y lleoliadau peilot yn cydnabod bod arolygiadau ar y cyd yn cynnig y potensial i ddarparu proses arolygu lyfnach. Mae'r fframwaith arolygu ar y cyd yn annog arolygwyr a lleoliadau i ystyried elfennau gofal a dysgu'r ddarpariaeth mewn ffordd fwy cynhwysol ac unedig.

Roedd mwyafrif clir o'r lleoliadau yn gadarnhaol o ran y broses arolygu ar y cyd ac yn cydnabod manteision posibl model arolygu symlach at ofal a dysgu, er nad oedd pawb a gymerodd ran yn y cynllun peilot yn arddel y safbwynt hwn. Roedd systemau Estyn yn gweithio'n dda iawn o ran paratoi lleoliadau ar gyfer y cynllun peilot, a dywedodd lleoliadau eu bod yn gwerthfawrogi'r ffaith fod y ddwy arolygiaeth yn bresennol ar yr un pryd. Cafwyd sylwadau cadarnhaol gan leoliadau o ran y dull cyfannol, 'plentyn cyfan' a ymgorfforwyd gan y fframwaith arolygu ar y cyd, ac roeddent yn gwerthfawrogi gwaith Estyn ac AGGCC o ran ceisio sicrhau dull di-dor ar gyfer y broses arolygu. Gwnaeth mwyafrif clir o'r lleoliadau sylwadau cadarnhaol o ran y gwaith a wnaed gan y ddwy arolygiaeth wrth symud tuag at ddull newydd a rennir. Er hynny, roedd pwyntiau dysgu a ddaeth i'r amlwg o'r cynllun peilot (gweler adran 2.4 o'r papur hwn), ac nid oedd yr holl leoliadau yn ystyried bod y broses wedi bod yn llwyddiant digamsyniol.

- Roedd yr hyfforddiant a'r paratoi cyn yr arolygiad yn eang. Cyflwynodd gyfleoedd i'r arolygwyr ymglyfarwyddo â'r fframwaith arolygu ar y cyd a dysgu am arferion gweithio ei gilydd.
- Roedd rhai agweddau ar hyfforddiant cyn arolygu lle y byddai arweiniad manylach wedi bod yn fuddiol a gallai fod wedi helpu i gefnogi effeithiolrwydd gwell yn ystod yr arolygiad a'r prosesau adrodd yn dilyn hynny.

Roedd yr hyfforddiant ar gyfer arolygwyr yn eang ac yn effeithiol. Rhoddwyd sylw da i'r fframwaith arolygu ar y cyd yn ystod hyfforddiant, a rhoddwyd sylw agos at sut i ddefnyddio'r fframwaith yn ymarferol yn ystod ymweliadau arolygu. Fodd bynnag, dywedodd arolygwyr fod sylw llai manwl yn cael ei roi i adrodd a sicrhau ansawdd, a oedd yn effeithio ar ba mor llyfn yr oedd rhai agweddau o'r gwaith ar y cyd. Roedd rhai o arolygwyr AGGCC o'r farn nad oedd hyfforddiant yn cynnig digon o arweiniad mewn perthynas â'r adborth y byddai angen iddynt ei roi yn y lleoliadau ar ddiwedd yr arolygiad. Roedd problemau TG hefyd, a ddaeth i'r amlwg yn ystod y cyfnod cyn arolygu ac sy'n effeithio ar pa mor llyfn oedd yr arolygiad peilot ar y cyd: roedd yn amlwg cyn yr ymweliadau arolygu y byddai arolygwyr AGGCC nad oeddent yn gallu defnyddio eu gliniaduron o bell yn wynebu anawsterau wrth gofnodi a rhannu gwybodaeth yn electronig, ac wrth gael mynediad at yr Ystafell Arolygu Rithwir all-lein.

2.3 Cynnal yr arolygiadau ar y cyd yn ymarferol

Mae'r adran hon yn cyflwyno negeseuon allweddol o ran cynnal arolygiadau peilot ar y cyd.

Myfyriodd arolygwyr o'r ddwy arolygiaeth yn gadarnhaol ar eu profiadau o fod yn rhan o arolygiadau ar y cyd. Ym mhob achos, roedd yr arolygwyr yn teimlo eu bod wedi llwyddo i feithrin partneriaethau gweithio proffesiynol o fewn cyfnod byr o amser. Croesawyd y cyfleoedd a gynigiwyd i'r arolygwyr trwy'r trefniadau gweithio ar y cyd, a gwnaethant gofio eu bod wedi dysgu llawer gan eu cymheiriaid yn ystod yr arolygiadau.

- Gan dynnu ar farn yr arolygwyr a'r lleoliadau, mae'r gwerthusiad wedi nodi potensial i'r model arolygu ar y cyd gefnogi gwelliannau yn ansawdd y gofal a'r addysg mewn lleoliadau nas cynhelir, ond mae'n rhy fuan i ddod i unrhyw gasgliadau pendant ar hyn.

Gwnaethpwyd llawer o waith cadarnhaol yn ystod y cynlluniau peilot a symudodd y ddau sefydliad at y nod o gefnogi gwelliannau o ran ansawdd y gofal a'r addysg a ddarparwyd. Mewn nifer fach o achosion, awgrymodd lleoliadau nad oeddent yn glir o ran sut y gallent wella ar ôl derbyn rhai o'r dyfarniadau. Gwnaethant nodi nad oeddent yn gallu cael ateb cyson o ran yr hyn y gallai fod arnynt angen ei wneud i gyrraedd graddfeydd uwch o fewn y fframwaith, a fyddai, trwy estyniad, yn cynnig llwybr clir er mwyn gwella'r gofal plant a'r addysg a ddarperir yn eu lleoliad. Roedd hyn yn ymwneud i ryw raddau â'r cyfathrebu rhwng arolygwyr (gweler 2.3.1 isod), ond mae tystiolaeth yn awgrymu y byddai symud tuag at y dull cynhwysol plentyn cyfan yn cynnig y posibilrwydd o gyflawni'r nod hwn.

- Dechreuodd AGGCC ac Estyn ar y cynllun peilot arolygu ar y cyd o bwyntiau dechrau gwahanol fel sefydliadau. Roedd y cynlluniau arolygu ar y cyd yn cynnwys mwy o agweddau newydd i arolygwyr AGGCC o'i gymharu â'u cymheiriaid yn Estyn, yn enwedig o ran y broses o ffurfio dyfarniadau ansawdd. Fodd bynnag, cyflawnwyd y cynllun peilot yn llwyddiannus, a llwyddodd y ddau sefydliad i wneud iddo weithio, er gwaethaf yr heriau hyn.

Roedd yr arolygiadau peilot ar y cyd yn cynnwys mwy o agweddau newydd i arolygwyr AGGCC o'i gymharu â'u cymheiriaid yn Estyn. Roedd hyn yn bennaf oherwydd bod arolygwyr AGGCC yn llai cyfarwydd o lawer â'r broses o ffurfio dyfarniadau ansawdd. Roedd arolygwyr Estyn wedi bod yn gwerthuso a graddio ansawdd y ddarpariaeth addysgol mewn lleoliadau nas cynhelir (a darpariaethau eraill) ers blynyddoedd lawer. Roedd y dull adrodd a'r broses sicrhau ansawdd a fabwysiadwyd ar gyfer yr arolygiadau ar y cyd hefyd yn cynrychioli ffordd wahanol o weithio ar gyfer AGGCC. Mae systemau Estyn ar gyfer sicrhau bod ei arolygwyr yn cwrdd â therfynau amser ar gyfer adrodd wedi'u sefydlu'n dda ac yn cael eu rheoli'n agos. Mae'r systemau a'r prosesau sydd ar waith (gan gynnwys y systemau TG) yn hwyluso proses gyflym o gofnodi, gwerthuso ac adrodd tystiolaeth.

Oherwydd yr holl resymau cadarnhaol hyn, penderfynodd bwrdd y prosiect y byddai'r arolygiad peilot ar y cyd yn mabwysiadu llawer o systemau a phrosesau Estyn. Croesawodd arolygwyr AGGCC y cyfle i ddysgu o arferion gweithio sefydledig Estyn. Un canlyniad o'r dull a ddefnyddiwyd, fodd bynnag, oedd bod y ddau grŵp o arolygwyr yn wynebu gwahanol

'cromliniau dysgu' yn ystod y cynllun peilot gweithio ar y cyd, a gafodd ei gymhlethu gan y problemau TG a gafwyd gan arolygwyr AGGCC (gweler isod).

Oherwydd pwyntiau dechrau gwahanol y sefydliadau, dangosodd yr arolygwyr lefelau gwahanol o bendantrwydd wrth gyflawni eu gwaith yn ystod camau cynnar yr arolygiadau ar y cyd. Yn gysylltiedig â hyn, roedd rhai o arolygwyr Estyn o'r farn fod y broses yn ddiffygiol o ran lefel yr herio neu'r manwl gywirdeb y byddent wedi'i disgwyl (nododd rhai ohonynt eu bod wedi arfer ag arolygwyr cymheiriaid yn cwestiynu ei gilydd er mwyn sicrhau bod y dyfarniadau a wneir ganddynt yn gadarn a synhwyrol). Dylid nodi bod hyn wedi newid dros amser, yn enwedig wrth i arolygwyr AGGCC ddod yn fwyfwy cyfarwydd â'r dull newydd, ac ar ôl iddynt ddod yn fwy hyderus wrth wneud dyfarniadau.

- Roedd y penderfyniad i fabwysiadu systemau Estyn ar gyfer yr arolygiad peilot ar y cyd yn ddewis cadarnhaol a oedd yn gweithio'n dda iawn ar y cyfan.
- Fodd bynnag, cyflwynodd systemau TG AGGCC heriau yn ystod yr arolygiad peilot ar y cyd. Gwnaeth problemau mewn perthynas â TG effeithio ar y gallu i brofi arferion gweithio ar y cyd yn llawn yn ystod y cynllun peilot. Mae angen datrys hyn cyn cynnal rhagor o waith peilot.

Fel y disgrifiwyd, penderfynwyd mai Ystafell Arolygu Rithwir Estyn fyddai'r dull y byddai arolygwyr yn y maes yn ei ddefnyddio er mwyn casglu eu tystiolaeth. Fodd bynnag, cafodd arolygwyr AGGCC nifer o broblemau wrth geisio cael mynediad at yr Ystafell Arolygu Rithwir a rwystrodd eu gallu i weithio'n effeithiol ochr yn ochr â'u cymheiriaid yn Estyn.

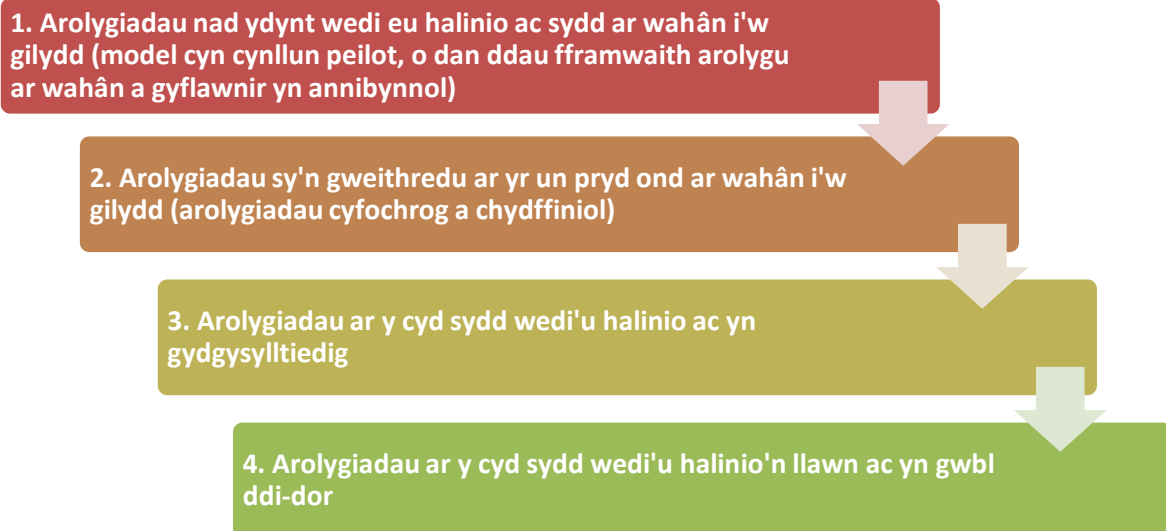
Daeth problemau TG i'r amlwg yn ystod y digwyddiadau hyfforddiant cychwynol. Roedd yn amlwg bod problemau â Mewnwyd Ddiogel y Llywodraeth yn golygu nad oedd arolygwyr AGGCC yn gallu cofnodi tystiolaeth yn electronig heb gysylltu â'r rhyngwyd. Er gwaethaf sawl cais gan uwch-reolwyr o fewn AGGCC, achosodd y methiant i ddatrys y problemau TG cyn yr ymweliadau arolygu anawsterau sylweddol i arolygwyr AGGCC, a arweiniodd at bwysau amser a llwyth gwaith ychwanegol.

Roedd arolygwyr AGGCC, felly, yn gweithio o dan amodau gwahanol i'w cymheiriaid yn Estyn. Dywedodd holl arolygwyr y ddau sefydliad fod hyn wedi rhwystro'r broses arolygu yn sylweddol. Roedd y datrysiadau i'r problemau y daeth timau arolygu o hyd iddynt yn llwyddo i raddau amrywiol. Roedd rhai o'r timau yn gwneud yn iawn am y methiant i gofnodi a chasglu tystiolaeth yn electronig drwy dreulio amser ychwanegol yn trafod eu canfyddiadau wyneb yn wyneb er mwyn gwneud dyfarniadau ar y cyd. Daeth nifer fach o arolygwyr AGGCC o hyd i ffyrdd o 'weithio o gwmpas' y problemau TG, a oedd yn golygu yr oeddent dal yn gallu ychwanegu gwybodaeth yn electronig. Roedd y problemau TG yn rhwystredig ar gyfer y ddau bartner, a gwnaethant wneud i arolygwyr gwestiynu a yw'r sefydliadau yn gallu cynnal arolygiad ar y cyd sydd wedi'i alinio mewn ffordd wirioneddol heb aliniad cyfatebol ar eu systemau TG.

- Dangosodd y cynllun peilot fod y model yn gallu gweithio'n ymarferol: roedd y fframwaith arolygu ar y cyd yn addas i'r diben fel offeryn i alluogi'r ddwy arolygiaeth i gydweithredu'n effeithiol. Nid yw hyn yn golygu nad oes lle i wella, ond mae'n cydnabod bod y cynllun peilot yn llwyddiannus yn gyffredinol.

- Ar ei orau, sicrhaodd yr arolygiad peilot ar y cyd arolygiadau a oedd wedi'u halinio ac yn llyfnu mewn gwirionedd ym marn yr arolygwyr a'r lleoliadau. O ran lleiafrif o'r arolygiadau ar y cyd a gwblhawyd yn ystod y cynllun peilot, gwelwyd prosesau cydamserol ond ar wahân.

Roedd safbwyntiau lleoliadau yn wahanol o ran yr arolygiadau peilot ar y cyd, yn dibynnu ar raddau'r aliniad a arsylwyd ganddynt rhwng yr arolygwyr. Roedd y rhain yn amrywio o'r rhai a oedd yn teimlo'n gadarnhaol iawn fod gwaith yr arolygwyr yn integredig, i leoliadau eraill a gafodd yr argraff lawer mwy negyddol fod dau arolygiad gwahanol yn cael eu cynnal ar yr un pryd, gan gynyddu eu llwyth gwaith heb unrhyw fanteision i gyd-fynd â hynny. Yn seiliedig ar adborth y darparwyr a'r arolygwyr, mae'r dystiolaeth yn amlygu'r ffaith y gall cynnydd tuag at gynnal arolygiadau ar y cyd sy'n effeithiol ac wedi'u halinio'n llawn gael ei ystyried ar hyd continwwm. Gellir dadlau bod pedwar cam ar y continwwm hwn, sy'n amrywio o'r model arolygu blaenorol (ar wahân) hyd at y model o gydweithio y mae AGGCC ac Estyn yn anelu ato, fel y dangosir isod.

Ar hyn o bryd, mae lleoliad y ddau sefydliad ar y continwwm yn ddadleuol, ond gellir dosbarthu llawer o'r arferion a welwyd yn ystod y cynllun peilot yn y trydydd categori, a ddisgrifir uchod. Roedd yn bosibl, wrth gwrs, i'r sefydliadau gyrraedd cam pedwar yn y continwwm, ond dylid nodi bod cyrraedd mor bell â cham tri yn arwydd o gyflawniad sylweddol – symud o sefyllfa sefydliadau annibynnol sydd â grŵp cyffredin o leoliadau i'w harolygu, i un sy'n ymgorffori'r egwyddor bwysig o aliniad. Nododd yr holl leoliadau, arolygwyr a rheolwyr fod angen gwneud mwy (gweler 'Pwyntiau dysgu' yn adran 2.4 a 'Meysydd i'w hystyried ymhellach' yn adran 3), ond bod llawer o gynnydd wedi digwydd.

2.4 Pwyntiau dysgu ar gyfer gweithgaredd ar y cyd yn y dyfodol

Mae'r adran hon yn amlygu rhai o'r pwyntiau dysgu allweddol a ddaeth i'r amlwg o'r cynllun peilot, yn gysylltiedig yn arbennig â chyfathrebu, prosesau adrodd, a chynnwys cymysgedd eang o leoliadau mewn unrhyw waith peilot yn y dyfodol.

2.4.1 Cyfathrebu

- Roedd cyfathrebu rhwng y timau arolygu cyn, yn ystod ac ar ôl yr arolygiad yn hanfodol. Mae tystiolaeth o'r cynlluniau peilot yn awgrymu bod cyfathrebu effeithiol wedi cael effaith sylweddol ar pa mor dda y mae arolygiadau yn cael eu cynnal a'u derbyn, yn enwedig wrth i leoliadau ddod i arfer â'r dulliau newydd hyn.

Yn ystod yr hyfforddiant, awgrymwyd i'r arolygwyr y dylent neilltuo amser yn eu harolygiadau ar y cyd ar gyfer trafodaethau tîm rheolaidd. Awgrymodd y dystiolaeth a gasglwyd yn ystod gwerthuso fod trafodaethau o'r fath, ac ansawdd y cyfathrebu yn fwy cyffredinol, yn ffactor sylweddol o ran pa mor dda roedd yr arolygiadau ar y cyd yn cael eu cynnal a'u derbyn, ond bod y ffordd y digwyddodd y rhain yn amrywio o ran hyd ac amllder.

Pan oedd cyfathrebu'n llai effeithiol, naill ai cyn a/neu yn ystod yr arolygiadau, dywedodd yr arolygwyr fod heriau mwy sylweddol o ran gwneud dyfarniadau a phenderfyniadau effeithiol mewn perthynas ag ansawdd y gofal a'r addysg a ddarperir. Os oedd ond ychydig o drafod wedi bod cyn yr ymweliad maes, byddai rhywfaint o ddryswch o ran sut y byddai pob arolygydd yn gweithredu, pa ddata a thystiolaeth y byddent yn eu casglu, a sut y dylid llenwi'r fframwaith. Gwaethygydd yr heriau hyn naill ai mewn lleoliadau mwy a/neu'r rheiny â chynlluniau mwy cymhleth – er enghraifft, pan oedd plant wedi'u lleoli mewn gwahanol adeiladau ar un safle, neu pan yr oeddent mewn nifer o ystafelloedd gwahanol. Roedd y diffyg eglurder hwn (pan oedd yn digwydd) yn amlwg hefyd i leoliadau.

Roedd yr arweiniad a roddwyd i'r arolygwyr yn dweud y dylent gwrdd a thrafod eu canfyddiadau ar brynhawn y diwrnod cyntaf. Fodd bynnag, daeth heriau cyfathrebu i'r amlwg pan nad oeddent yn gallu sicrhau digon o amser i drafod canlyniadau'r diwrnod cyntaf cyn dychwelyd i'r lleoliad ar fore'r ail ddiwrnod. (Pan nad oedd hyn yn digwydd, roedd yn effeithio ar allu'r arolygwyr i ddeall eu sefyllfaoedd mewn perthynas â themâu a meysydd allweddol y fframwaith cyn yr ail ddiwrnod. Mewn nifer o achosion, gwnaeth y problemau a wynebwyd gan arolygwyr AGGCC gyda'r systemau TG waethygu gallu'r timau i gwrdd a thrafod eu canfyddiadau.)

Ar y llaw arall, dangosodd enghreifftiau eraill yn ystod y cynllun peilot fod cyfathrebu effeithiol rhwng y ddau arolygwr yn arwain at gydberthynas waith lawer agosach a mwy effeithiol. Yn wir, mae'r dystiolaeth yn awgrymu mai dyma yw'r meini prawf llwyddiant allweddol a oedd yn rhagweld p'un a oedd lleoliadau (a'r arolygwyr eu hunain) yn hyderus fod y dyfarniadau a wnaed wedi cael eu gwneud yn wirioneddol ar y cyd, ac a oeddent yn adlewyrchiad cywir o'r dystiolaeth ar y cyd a oedd wedi cael ei chasglu.

- Roedd cyfathrebu da rhwng yr arolygwyr yn helpu i gefnogi dealltwriaeth gyfunol o'r dyfarniadau a wnaed.

Mae'r mater o gyfathrebu hefyd yn bwysig o ran eglurder ynghylch *sut* yr oedd dyfarniadau yn cael eu gwneud. Cafodd y disgrifiadau a ysgrifennwyd ar gyfer dyfarniadau 'da' gan y tîm prosiect ar draws y fframwaith eu croesawu gan bawb. Fodd bynnag, bu'n rhaid i'r timau arolygu ddefnyddio eu barn broffesiynol i allosod eu canfyddiadau i weddu'r categorïau

graddio eraill. Arweiniodd cyfathrebu da rhwng y timau arolygu at ddealltwriaeth gadarnhaol a chyfrannol o'r categorïau eraill, a ddisgrifiwyd yn glir i'r lleoliadau.

Mae hyn yn arbennig o bwysig ar yr adegau lle y nodwyd rhai methiannau, yn enwedig o ran sut i wneud penderfyniadau ar y cyd pan oedd anghytuno ar y dechrau. Gallai'r anghytundeb fod wedi bod rhwng arolygwyr neu arolygwyr a lleoliadau hyd yn oed. Cafodd y rhain eu datrys yn effeithiol rhwng rhai parau o arolygwyr, ond nid oedd hyn mor wir i rai eraill, a nodwyd bod gwell cysondeb yn welliant pwysig.

2.4.2 Y prosesau adrodd

- Roedd y prosesau adrodd, golygu a sicrhau ansawdd ynghlwm yn estynedig yn wreiddiol, a daeth i'r amlwg fod anghysondebau o ran dulliau rhwng y ddau sefydliad.
- Er gwaethaf rhai gwelliannau wrth i'r cynllun peilot fynd rhagddo, mae angen gwneud gwaith o hyd yn y maes hwn.

Fel y nodwyd uchod, daeth rhywfaint o wahaniaethau o ran arferion gwaith i'r amlwg, ac aethpwyd i'r afael â nhw drwy gydweithio. Roedd hyn yn gynnydd cadarnhaol i ryw raddau, ond mae tystiolaeth yn dangos nad oedd y broses adrodd, golygu a sicrhau ansawdd mor effeithiol yn gyffredinol ag y gallai fod. Yn benodol, roedd tystiolaeth a gyflwynwyd yn ystod y gwerthusiad yn dangos bod dal angen cyrraedd cytundeb clir ynghylch arddull adroddiadau a sut i sicrhau bod y swm priodol o dystiolaeth ategol yn cael ei gynnwys mewn adroddiadau arolygu ar y cyd, a bod y ddwy arolygiaeth yn cytuno ar hyn.

O edrych yn ôl, ni roddwyd digon o sylw i'r materion hyn yn ystod yr hyfforddiant i arolygwyr. Roedd hyn yn golygu bod diffyg eglurder ynglŷn â sut yn union y byddai'r broses adrodd yn cael ei gwneud yn benodol. Wedi dweud hynny, gwnaeth arolygwyr weithio'n dda i ddysgu 'ar y swydd' a chael gafael ar ddulliau oddi wrth ei gilydd ynghylch sut y gellir cyflwyno tystiolaeth.

Roedd prosesau sicrhau ansawdd hefyd yn peri heriau i arolygwyr a chydweithwyr ar draws y ddwy arolygiaeth. Daeth yn broses hir iawn a dwys o ran adnoddau, nad oedd mewn gwirionedd yn gweithio i fodloni'r naill sefydliad neu'r llall.

Er bod y sefydliadau yn fodlon eu bod wedi cyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol a chynnig dyfarniadau safonol, codwyd nifer o bryderon gan leoliadau nad oedd cysylltiad rhwng negeseuon a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adborth a'r adroddiadau terfynol. Gwnaethant dynnu sylw at y problemau (fel yr oeddent yn eu gweld) gyda'r dulliau sicrhau ansawdd, ac awgrymu bod angen gwneud gwaith er mwyn blaenoriaethu hyn yn ystod y cam nesaf o gydweithio. Gellir esbonio hyn yn rhannol oherwydd y gwahaniaeth sydd rhwng y sefydliadau ynghylch eu dealltwriaeth o sicrwydd ansawdd, ond mae'n debygol y bydd yn gwella wrth i arolygwyr symud i'r un cyfeiriad dros amser.

2.4.3 Profi'r model mewn amrywiaeth ehangach o leoliadau

- Roedd y cynllun peilot yn profi cydweithio mewn lleoliadau a oedd wedi cynnig eu hunain a gwneud dewis rhagweithiol i gymryd rhan yn y cynllun peilot.

- Dylai ail gam o'r cynllun peilot gynnwys amrediad ehangach o leoliadau er mwyn profi cydweithio mewn amrywiaeth ehangach o gyd-destunau.

Roedd lleoliadau peilot wedi gwneud cais i fod yn rhan o'r arolygiadau ar y cyd, ac roeddent yn gefnogol ac yn frwdfrydig am y datblygiad trwy ddiffiniad. Gwnaethant roi disgrifiadau amrywiol o eisiau bod ar flaen y gad o ran arfer newydd, ac roeddent yn gweld yr arolygiad peilot ar y cyd fel ffordd o yrru gwelliannau pellach yn eu darpariaeth. Roeddent wedi mynegi eu diddordeb mewn bod yn rhan o'r cynlluniau peilot oherwydd eu bod o'r farn ei fod yn fodel blaengar ac arloesol, ac, fel 'mabwysiadwyr cynnar', roeddent yn awyddus i wybod yr hyn a oedd i ddod o'r cynllun peilot hwn.

Cydweithiwyd felly'n llwyddiannus ar raddfa fach, ac o dan amodau a oedd dan 'reolaeth' gymharol. Nid yw hyn yn feirniadaeth o'r dull, ac ni ddylid ystyried ei fod yn lleihau'r ffaith fod heriau ynghlwm â chyflawni'r cynllun peilot fel y disgrifir uchod. Fodd bynnag, oherwydd nad oedd yr arolygiad peilot ar y cyd yn ymdrin â lleoliadau a oedd yn debygol nad oeddent yn cydymffurfio â'r rheoliadau neu fod angen gwneud gwelliannau sylweddol iddynt, nid yw'r dull ar y cyd wedi'i brofi'n llawn o ran straen. Dadleuir y dylai unrhyw leoliadau a ddewisir ar gyfer treialu'r model yn y dyfodol gynnwys trawstoriad ehangach, gan gynnwys darparwyr sydd wedi cael graddau is yn y gorffennol. Byddai hyn yn galluogi i'r strwythurau llywodraethu ac atebolrwydd ar y cyd gael eu profi, fel y gellir penderfynu p'un a fyddant yn medru ymdopi â'r math o graffu a fyddai'n arwain at herio dyfarniadau'n ffurfiol - mewn achosion llys o bosibl.

Gwnaeth y gwerthuswyr hefyd dderbyn sylwadau gan yr arolygwyr ynghylch y manteision a wireddwyd yn AGGCC ar ôl iddi symud i fframwaith canlyniadau ar draws ei holl waith ym maes gofal plant. Mae hyn wedi golygu bod mwy o staff AGGCC bellach yn cymryd rhan yn y gwaith o greu graddau a dyfarniadau.

2.4.4 Arolygiadau ar y cyd trwy gyfrwng y Gymraeg

- Gwnaeth yr arolygiadau peilot ddatgelu gwahaniaethau o ran capasiti'r arolygiaethau i gynnal pob agwedd ar arolygiadau ar y cyd trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mae'n hanfodol fod modd i bob arolygydd sy'n cynnal arolygiadau ar y cyd mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg gyflawni pob agwedd ar yr arolygiadau ar y cyd yn hyderus trwy gyfrwng y Gymraeg – gan sicrhau cydraddoldeb ar draws pob lleoliad.

Yn ystod y cynllun peilot, gwnaeth Estyn sicrhau bod pob un o'i arolygwyr a oedd wedi'i neilltuo i gynnal arolygiadau mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg yn gallu ymgysylltu â staff, casglu tystiolaeth ac adrodd trwy gyfrwng y Gymraeg. Esboniodd uwch-reolwyr ac arolygwyr a gafodd eu cyfwrdd fod hyn yn arfer arferol i Estyn. Yn ôl tystiolaeth a gyflwynwyd yn ystod y gwerthusiad, roedd arolygwyr AGGCC a oedd yn cael eu dewis ar gyfer arolygiadau ar y cyd mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg yn brin o hyder yn eu sgiliau iaith Gymraeg er mwyn cwblhau pob tasg (gan gynnwys casglu tystiolaeth ac adrodd) trwy gyfrwng y Gymraeg. O ganlyniad, roedd pob proses adrodd a sicrhau ansawdd yn cael ei rheoli trwy gyfrwng y Saesneg fel rhan o'r arolygiad peilot ar y cyd - gan gynnwys er mwyn arolygu lleoliadau

cyfrwng Cymraeg. Nododd rhai uwch-reolwyr y gallai fod angen hyfforddiant ychwanegol er mwyn sicrhau bod arolygwyr o AGGCC wedi'u harfogi i gyflawni pob agwedd ar yr arolygiad ar y cyd yn hyderus trwy gyfrwng y Gymraeg.

3. Meysydd i'w hystyried ymhellach

Mae'r adran derfynol hon yn casglu'r dystiolaeth werthuso ynghyd ac yn ein harwain at y 'meysydd i'w hystyried ymhellach' sy'n deillio o'r data a ddarparwyd yn ystod yr astudiaeth. Maent wedi'u gosod mewn cyd-destun gyda sylwadau cryno ynghylch natur yr hyn sydd angen ei ystyried. Fodd bynnag, nid ydynt wedi'u cyflwyno mewn unrhyw drefn o ran blaenoriaeth, ond maen nhw'n adlewyrchu'r farn gyffredinol ynglŷn â'r angen i wella'r meysydd hyn. Awgrymir, fel egwyddor tra phwysig, fod Estyn ac AGGCC, beth bynnag a fydd yn digwydd, yn sylweddoli ar faint o wybodaeth arbenigol sydd ymysg profiadau'r bobl sydd wedi cymryd rhan yn y cynllun peilot, ac nad ydynt yn colli ar y cyfle i ddefnyddio'r adnodd hwnnw.

Yn seiliedig ar y casgliadau eang a gyflwynwyd uchod, rydym wedi nodi chwe maes blaenoriaeth ar gyfer cam nesaf y cynllun peilot. Rydym yn hyderus y bydd y meysydd â blaenoriaeth hyn sydd i'w hystyried ymhellach yn helpu'r sefydliadau i symud yn effeithiol o'r cynllun peilot hwn i'r gwaith o lunio gweithgarwch arolygu ar y cyd. Wrth ystyried y tîm gwerthuso, bydd ystyried y materion hyn ymhellach yn helpu i gryfhau'r cydweithio, neu egluro trefniadau gweithio. Caiff y blaenoriaethau eu rhestru fan hyn, a roddir manylion am bob un ohonynt yn y tabl sy'n dilyn:

- 1. Adolygu'r trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd ar gyfer cydweithio, gan edrych i annog mwy o alinio strategol**
- 2. Darparu gwell cysondeb o ran arferion gwaith, yn rhannol trwy ddatblygu Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth**
- 3. Sicrhau perthynas gyfatebol rhwng y Fframwaith Arolygu ar y Cyd a fframweithiau eraill AGGCC ac Estyn ar gyfer lleoliadau nad ydynt yn cael eu cynnal**
- 4. Buddsoddi mewn ymrwymiad parhaus i hyfforddi a datblygu arolygwyr ar y cyd, ac adolygu'r deunyddiau a'r adnoddau ar gyfer camau dilynol o hyfforddiant**
- 5. Darparu cyswllt cliriach rhwng y dyfarniadau a gyrhaeddwyd a sut y gallai lleoliadau wella eu darpariaeth er mwyn sicrhau canlyniadau gwell o ran gofal ac addysg i blant**
- 6. Gweithio er mwyn cynnal cysondeb o ran dull ar draws pob math o leoliad, gan gynnwys rhoi blaenoriaeth i'r prosesau sicrhau ansawdd (gan gynnwys, drwy estyniad, ysgrifennu adroddiadau)**

Fel pwynt ychwanegol i'w ystyried, rydym yn teimlo y byddai'n fuddiol pe bai'r ddwy set o arolygwyr yn cymryd rhan mewn sesiwn adrodd yn ôl ar y cynllun peilot – wedi'i hysgogi o bosibl gan y canfyddiadau a gasglwyd yn y gwerthusiad.

Maes i'w ystyried ymhellach	Sylwadau i gefnogi'r casgliad a gyrhaeddwyd
<p>1</p> <p>Adolygu'r trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd ar gyfer cydweithio, gan edrych i annog mwy o alinio strategol</p>	<p>Mae'n ymddangos bod tair her wahanol o ran llywodraethu ac atebolrwydd ar gyfer y cam nesaf o waith yn dilyn y cynllun peilot:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mae yna sylfeini strategol a deddfwriaethol gwahanol iawn ar gyfer y ddwy arolygiaeth. Mae'r cynllun peilot wedi arwain at fwy o ymwybyddiaeth o rolau ei gilydd, ond mae dal angen gwneud rhywfaint o waith er mwyn sicrhau bod modd cyflawni diben craidd y ddau, ac nad yw hyn yn cael ei golli wrth gydweithio. Mae angen ymarfer a chysoni'r gwahaniaethau hyn o ran rôl y rheoleiddiwr (sy'n ymwneud â'r gwaith o orfodi safonau) a'r arolygydd (sy'n ymwneud â gwella) cyn i'r cynllun peilot fynd ymhellach. Mae angen cyfundrefnu dulliau llywodraethu ac atebolrwydd er mwyn sicrhau bod trefniadau'n gadarn, a bod modd profi'n effeithiol y prosesau casglu tystiolaeth os yw casgliadau neu ddyfarniadau'n cael eu herio yn y llys. 2. Ar lefel gweithio'r prosiect, mae cydweithwyr o Estyn ac AGGCC wedi gweithio'n dda. Fodd bynnag, nid oedd aelodaeth grŵp gwaith y prosiect yn gymesur, a phenderfynodd mwy o gydweithwyr uwch yn Estyn gyflenwi nag yn AGGCC. Un o ganlyniadau anfwriadol hyn oedd oedi diangen a dryswch pan ddaeth i'r cyfnod lle roedd angen gwneud penderfyniadau allweddol. Ar ben hynny, o ystyried rôl hanfodol uwch-arolygwyr yn y broses hon, efallai y byddai'n fuddiol pe bai uwch-arolygwyr AGGCC yn cymryd rhan yn arolygiadau cam nesaf y gwaith hwn. Yn gyffredinol, dylid adolygu trefniadau gweithredol a rheoli'r prosiect, gan gynnwys y seilwaith mewnlol ynghylch sut y dylid llywodraethu'r cam nesaf, er mwyn sicrhau ei fod yn addas at y diben. 3. Mae angen profi'r trefniadau arolygu ar y cyd sydd wedi'u datblygu yn rhan o'r cynllun peilot mewn amgylchiadau mwy heriol yn y maes er mwyn sicrhau bod y cysyniad yn gadarn ym mhob achos. Efallai y bydd angen cynnal adolygiad ynghylch y lefel o fedrusrwydd sydd ei hangen i lywodraethu'r broses arolygu, er mwyn bodloni'r mater a godwyd yn y pwynt cyntaf uchod - yn enwedig o ystyried y craffu cyfreithiol y gallai'r dyfarniadau hyn gael eu hamlygu iddo. Gallai hefyd fod yn ddefnyddiol ystyried a ddylid datblygu tîm cyfun o arolygwyr sy'n dod yn arbenigwyr o ran ymgymryd â gwaith ar y cyd. <p>Mae'n bosibl fod y trefniadau sydd eu hangen ar waith yn barod, ond nid ydym wedi gweld unrhyw dystiolaeth wedi'i chfundrefnu eu bod nhw. Mae angen mynd i'r afael â hyn os ydynt yn cael eu 'deall' ond nad ydynt yn cael eu cofnodi.</p>
<p>2</p> <p>Darparu gwell cysondeb o ran arferion gwaith, yn rhannol trwy ddatblygu Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth</p>	<p>Daeth gwahaniaethau i'r amlwg o'r cynllun peilot ynghylch <i>diwylliannau</i> gweithio rhwng Estyn ac AGGCC mewn nifer o ffyrdd cadarnhaol. Mae angen parhau i barchu a gwerthfawrogi rôl pob arolygiaeth wrth i'r gwaith ddatblygu. Mae llawer i'w ennill o barhau i ddysgu oddi wrth ei gilydd.</p> <p>Daeth gwahaniaethau hefyd i'r amlwg o'r cynllun peilot ynghylch <i>arferion</i> gwaith rhwng Estyn ac AGGCC, o ran cofnodi tystiolaeth ac adrodd. Er eu bod wedi trafod y cynllun ac adnoddau wrth gychwyn y cynllun peilot, roedd disgwyliadau gwahanol hefyd mewn perthynas â chwrdd â dyddiadau cyflwyno adroddiadau, pryd byddai gwaith yn cael ei gynnal, pryd dylai drafftiau fod yn barod, a sut y byddai'r arolygwyr yn gweithio fel tîm yn gyffredinol. Ar y cyfan, roedd adnoddau'r sefydliadau a'r dull tuag at gynnal y cynlluniau peilot yn wahanol iawn. Yn unol â hynny, roedd arolygwyr yn gweithio gwahanol fathau o ddiwrnod. Ar adegau, roedd hyn yn tarfu ar y cyfathrebu effeithiol rhwng y timau ac yn rhwystro ar y ffordd roedd yr arolygiad peilot ar y cyd yn cael ei gynnal.</p>

Maes i'w ystyried ymhellach	Sylwadau i gefnogi'r casgliad a gyrhaeddwyd
	<p>Awgrymir bod Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn cael ei ddatblygu rhwng y sefydliadau, a fyddai'n mynd i'r afael â'r materion hyn drwy nodi'n glir y ffordd y byddai'r arolygwyr yn gweithio ac i ba ddyddiadau cau o fewn adnoddau y cytunwyd arnynt. Byddai cytuno ar Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth a oedd yn wirioneddol ystyrion o'r ffordd y mae'r sefydliadau'n gweithredu, ac a fyddai'n dod o hyd i gyfaddawd effeithiol rhwng y patrymau gweithio gwahanol iawn er mwyn darganfod ffordd newydd a gwirioneddol o weithio a rennir yn mynd cryn bellter i ddatrys y rhan fwyaf o broblemau gweithredol a welwyd yn ystod y cynllun peilot (er gwaethaf anawsterau AGGCC â Mewnwyd Ddiogel y Llywodraeth fel y disgrifir uchod, y mae angen talu sylw ar wahân iddynt).</p>
<p>3</p> <p>Sicrhau perthynas gyfatebol rhwng y Fframwaith Arolygu ar y Cyd a fframwaith arolygu newydd AGGCC ar gyfer lleoliadau nad ydynt yn cael eu cynnal</p>	<p>Mae AGGCC bellach wedi symud i fframwaith arolygu sy'n seiliedig ar raddau ar draws pob lleoliad gofal plant. Mae hyn yn gadarnhaol iawn, gan fod arolygwyr AGGCC bellach mewn sefyllfa well i ddeall y broses, a phwysigrwydd cysondeb o ran rhoi graddau/dyfarniadau ar raddfa fawr ar draws nifer o lleoliadau.</p> <p>Fodd bynnag, mae'n hanfodol fod y fframwaith arolygu ar y cyd yn cyd-fynd â fframweithiau eraill AGGCC ac Estyn ar gyfer lleoliadau nad ydynt yn cael eu cynnal – neu, fel arall, bydd yn drysu arolygwyr a lleoliadau.</p> <p>Byddai'r aliniad pellach hwn yn galluogi lleoliadau i gymharu eu dyfarniadau dros amser pan fydd arolygiadau dilynol yn cael eu cwblhau, waeth a gwblhawyd yr ymweliad ar y cyd gan AGGCC ac Estyn (h.y. unwaith bob chwe blynedd) neu p'un a gafodd ei gwblhau unwaith neu ddwywaith gan AGGCC yn unigol yn ystod y cyfnod cyfamserol (yn dibynnu ar natur ac amgylchiadau'r lleoliad).</p>
<p>4</p> <p>Buddsoddi mewn ymrwymiad parhaus i hyfforddi a datblygu arolygwyr ar y cyd, ac adolygu'r deunyddiau a'r adnoddau ar gyfer camau dilynol o hyfforddiant</p>	<p>Roedd y cynllun peilot yn cynnwys mwy o newid mewn arferion gwaith ar gyfer arolygwyr AGGCC. Roedd angen i arolygwyr Estyn ddysgu sut i weithio ochr yn ochr â sefydliad arall, ond roedd angen i arolygwyr AGGCC wneud hyn yn ogystal â dysgu dull cwbl newydd tuag at arolygu. O ganlyniad, roedd angen i'w harolygwyr ymgymryd ac ymgylfarwyddo â mwy o bethau yn ystod yr hyfforddiant ac ar gamau eraill o'r cynllun peilot. Yn benodol, roedd y broses o lunio dyfarniadau yn brofiad gymharol newydd i arolygwyr AGGCC.</p> <p>Roedd yr hyfforddiant ar gyfer arolygwyr yn gynhwysfawr. Er bod cryn amser wedi'i roi i'r meysydd hyn, mae angen rhoi mwy o sylw ar ganolbwyntio ar agweddau penodol o'r broses arolygu ar y cyd, yn enwedig: sut i gasglu tystiolaeth ar y cyd o dan themâu amrywiol, penderfynu ar ddyfarniadau ar y cyd, pwysigrwydd herio a synfyfyrion feirniadol yn ystod yr arolygiad, arddulliau adrodd, a sicrhau ansawdd.</p> <p>Mae dau ddiwylliant gwahanol iawn yn dod ynghyd yn y fframwaith arolygu ar y cyd hwn. Un o ganlyniadau'r diwylliant gwahanol hwn yw bod arolygwyr Estyn yn teimlo'n hyderus o ran beirniadu a herio'r dystiolaeth a gesglir gan gydweithwyr AGGCC er mwyn helpu i wneud y canfyddiadau'n fwy cadarn, ond nid oeddent yn teimlo bod cydweithwyr AGGCC yn eu herio yn yr un ffordd.</p> <p>Mae'n bosibl y bydd y broblem hon yn datrys ei hun dros amser, ond gellid bod angen meddwl amdano'n ofalus mewn gwaith ar y cyd sy'n dilyn. Wrth symud ymlaen, mae angen sicrhau bod prosesau herio mewnol a synfyfyrion feirniadol yn cael eu cynnwys yn y model o gydweithio. Gellid rhoi mwy o ystyriaeth i hyn yn ystod gweithgarwch hyfforddi.</p> <p>Yn olaf, dylid cydnabod na fydd gan unrhyw grŵp arall o arolygwyr sy'n gweithio ar</p>

Maes i'w ystyried ymhellach	Sylwadau i gefnogi'r casgliad a gyrhaeddwyd
	<p>yr arolygiadau ar y cyd o fewn lleoliadau nad ydynt yn cael eu cynnal yr un faint o amser rhagarweiniol y mae'r grŵp hwn wedi elwa ohono. Dylid ystyried hyn fel mantais, oherwydd dylid gwerthfawrogi gwybodaeth y grŵp a'i defnyddio'n gadarnhaol yn yr ymrwymiad parhaus i'r gwaith ar y cyd o hyfforddi a datblygu arolygwyr.</p>
<p>5</p> <p>Darparu cyswllt cliriach rhwng y dyfarniadau a gyrhaeddwyd a sut y gallai lleoliadau wella eu darpariaeth er mwyn sicrhau canlyniadau gwell o ran gofal ac addysg i blant</p>	<p>Er bod y gwaith o ddatblygu enghraifft / meini prawf sy'n disgrifio 'da' yn cael ei ystyried fel cam cyntaf cadarnhaol, nid oes unrhyw feini prawf cyfatebol yn disgrifio'r lefelau graddio eraill ar gyfer y fframwaith arolygu ar y cyd. Mae rhai lleoliadau wedi cwyno ynglŷn â hyn, oherwydd nad yw'n eu galluogi i weld sut mae angen iddynt ddatblygu a gwella.</p> <p>Er bod meini prawf ar gyfer 'da' yn bodoli, ceir cwestiynau ynglŷn â'u rhoi ar waith. Ceir tystiolaeth i ddangos nad oedd y fframwaith yn cael ei gymhwyso'n gyson ar draws pob lleoliad yn y cynllun peilot, gydag amrywiadau o ran y dystiolaeth a gasglwyd ac adroddwyd. Roedd nifer o arolygwyr yn teimlo y gallai paragraffau enghreifftiol ychwanegol yn disgrifio 'ardderchog' a 'digonol' helpu i sicrhau cysondeb wrth benderfynu ar ddyfarniadau. Roedd hyn yn arbennig o wir am arolygwyr llai profiadol wrth lunio dyfarniadau ansawdd. Mae'n bwysig nodi yr aethpwyd i'r afael â'r amrywiadau hyn drwy'r prosesau cymedroli a sicrhau ansawdd. Wedi dweud hynny, mae angen gwneud gwelliannau o hyd i'r broses sicrhau ansawdd (gweler pwynt 6 isod).</p> <p>Mae sicrhau bod lleoliadau'n glir ynglŷn â'r ffordd y gallant wella eu darpariaeth yn hanfodol wrth ddatblygu'r gwaith ar y cyd. Dywedodd rhai lleoliadau eu bod yn ansicr ynghylch sut y gallent wella eu gradd yn seiliedig ar ganlyniadau eu harolygiad ar y cyd – e.e. o 'da' i 'ardderchog', neu o 'digonol' i 'da'. Mae hyn yn pwysleisio bod angen eglurdeb o ran yr argymhellion a roddir, a bod angen canolbwyntio'n fwy ar sut i sicrhau canlyniadau gwell o ran gofal ac addysg i blant.</p>
<p>6</p> <p>Gweithio er mwyn cynnal cysondeb o ran dull ar draws pob math o leoliad, gan gynnwys rhoi blaenoriaeth i'r prosesau sicrhau ansawdd (gan gynnwys, drwy estyniad, ysgrifennu adroddiadau)</p>	<p>Dywedodd lleoliadau eu bod yn gwerthfawrogi bod y ddwy arolygiaeth yn bresennol ar yr un pryd, gan nodi bod 'agwedd plant-cyfan a chyfleuster-cyfan'.</p> <p>Fodd bynnag, roedd ystod o wahanol fathau o leoliad yn rhan o'r cynllun peilot. Ar sail y dystiolaeth a gafwyd, byddai'n ymddangos bod mathau arbennig o leoliadau yn fwy addas ar gyfer derbyn arolygiad ar y cyd nag eraill. Er enghraifft, os oes tua'r un nifer o blant yn derbyn cyllid addysg â'r rhai nad ydynt yn ei dderbyn, gall yr arolygiad ar y cyd weithio'n effeithiol iawn. Mae hyn yn arbennig o wir os yw'r lleoliad yn cynnal pob un o'i weithgareddau mewn un ystafell. Mae'n anoddach o lawer cynnal gwaith effeithiol ar y cyd mewn adeiladau mwy cymhleth sydd â nifer o wahanol ystafelloedd ynddynt. Mae'n anoddach fyth os yw nifer fawr o blant yn y feithrinfa nad ydynt yn derbyn cyllid addysg. Byddai'n ddefnyddiol iawn canfod faint o leoliadau sy'n bodloni'r disgrifiad hwn, er mwyn galluogi i'r arolygiaethau bennu p'un a oes angen cydbwysu eu cyfraniadau priodol yn wahanol mewn lleoliadau o'r fath. Fodd bynnag, gall yr anghydbwysedd fod yn sylweddol mewn rhai lleoliadau, ac mae angen canllawiau clir er mwyn mynd i'r afael â hyn.</p> <p>I ryw raddau hefyd, ceir diffyg eglurder ynghylch pa arolygwyr ddylai gasglu tystiolaeth yn erbyn pa elfennau o'r fframwaith. Mae rhai arolygwyr o'r fam o hyd ei fod yn aneglur p'un a ddylai arolygwyr AGGCC gasglu tystiolaeth gadarn ar gyfer Estyn ac i'r gwrthwyneb. Mae hyn yn arbennig o ddyrys lle bo niferoedd mawr o blant nad ydynt yn derbyn cyllid addysg. Bu i rai parau o arolygwyr weithio'n dda gyda'i gilydd a rhannu'r dasg yn effeithiol, ond ni wnaeth hyn weithio mor dda i</p>

Maes i'w ystyried ymhellach	Sylwadau i gefnogi'r casgliad a gyrhaeddwyd
	<p>eraill. Nid yw'n glir i ba raddau y mae hyn yn digwydd yn gyffredinol, ac mae angen mynd i'r afael â hyn.</p> <p>Roedd y prosesau golygu a sicrhau ansawdd ynghlwm â'r cynllun peilot yn estynedig, a daeth i'r amlwg fod anghysondebau o ran dulliau rhwng y ddau sefydliad. Sicrhawyd bod y broses yn gadarn drwy weithio gyda'i gilydd a gwnaed yn siŵr fod ansawdd yn cael ei gynnal drwy gydol y broses wrth gael golygyddion cyntaf ac ail. Fodd bynnag, mae dal angen sicrhau mwy o gysondeb fyth o ran dulliau sicrhau ansawdd yn ystod ail gam y cydweithio, o ystyried mae megis dechrau y mae hyn. Mae angen gwneud llawer o waith er mwyn sicrhau bod hyder yn cael ei gynnal ymhlith yr arolygwyr a'r lleoliadau ynglŷn â'r casgliadau a gyrhaeddwyd.</p> <p>Bydd hyn yn brawf effeithiol o'r strwythur llywodraethu diwygiedig ar gyfer y cynllun peilot a argymhellir uchod, ac mae'n gwbl hanfodol o ystyried yr angen i brofi'r dull hwn o weithio ar y cyd o ran straen.</p>